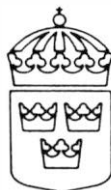

Motion till riksdagen

1988/89:Sf275

av Charlotte Cederschiöld (m)

Pensionsrätten för makar

Mot.
1988/89
Sf275 — 277

Den familjerättsliga lagstiftningen har under de senaste två årtiondena varit föremål för en genomgripande omarbetning. Efter en lång rad delreformer under denna tid fattade riksdagen i april 1987 beslut om en ny äktenskapsbalk (ÄktB). Den förändrar radikalt förutsättningarna för arbetsfördelning och ekonomisk fördelning i familjen.

Förmögenhetsordningen i äktenskapet och fördelningen av makarnas egendom vid äktenskapets upplösning innebär enligt ÄktB förändringar i förhållande till den ordning som gällde före 1 januari 1988. Ett uttalat syfte med förändringarna har varit att åstadkomma en högre grad av rättvisa mellan makarna vid äktenskapsskillnad.

Det finns anledning att på vissa punkter ifrågasätta om detta syfte uppnåtts. Tvärtom har en del förändringar gynnat den redan ekonomiskt starkare parten. Detta kan knappast anses rättvist, när det fortfarande förhåller sig så att ansvaret för hem och barn i de flesta familjer huvudsakligen ligger på den ena parten, som därigenom får svårare att göra sig gällande på arbetsmarknaden och följaktligen inte får lika stark ekonomi som den part som inte tar lika stor del av hem- och barnansvar.

Vid bodelning har t.ex. den fattigare maken inte generell möjlighet att kräva likadelning av boet, medan den rikare maken har möjlighet att begära jämkning av oskälig bodelning. Privata pensionsförsäkringar, som tidigare var giftorättsgods, har från 1988 gjorts till enskild egendom. Detta gynnar män och missgynnar kvinnor eftersom de stora pensionsförsäkringarna vanligen finns hos den med starkaste ekonomin, nämligen männen. Männen tar även med sig sina större avtalsförsäkringar och större ATP-pensioner vid bodelning. De kvinnor, som genom sitt stora ansvar för hem och barn bidragit till att möjliggöra pensionerna, blir i regel lottlösa när familjelagstiftningen bygger på "att var och en får se till sitt". Denna egoistiska syn gör att valfriheten för kvinnor kan begränsas till ett val mellan ensamma, kanske disharmoniska barn eller en total urholkning av den egna ekonomin och ålderspensionen, allt beroende på tillgången till en kvalitativt bra barnomsorg.

Om ena maken har en inkomst som överstiger 7,5 basbelopp betalas arbetsgivareavgifter på hela inkomsten, d.v.s. även på den del som ligger över 7,5 basbelopp. På den senare delen kommer arbetstagaren aldrig att få någon ATP-pension trots att arbetsgivaren betalat pensionsavgift härför kanske under många år. Samtidigt kanske denne inkomsttagare har en

make/maka som p.g.a. andra makens tidskrävande förvärvsarbete inte haft samma möjligheter att utveckla sitt eget förvärvsarbete, utan har en låg egen pension. Då vore det rimligt att maken/makan fick tillgodogöra sig de pensionsavgifter andre maken arbetat in, men inte får tillgodogöra sig.

Lagstiftaren bör betrakta familjen som en gemenskap och ge uttryck för detta i lagstiftningen. Annars kan man inte förvänta att medborgarna skall ta ett gemensamt ansvar för sina familjer.

Pensionskommittén bör få tilläggsdirektiv att utforma ovanstående förslag så att den fattigare maken kan tillgodogöra sig de "överpoäng" den högre avlönade maken intjänat.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär att pensionskommittén får i uppdrag att utreda möjligheten för makar att tillgodogöra sig inbetalade ATP-avgifter för inkomstdelar över 7,5 basbelopp i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm 19 januari 1989

Charlotte Cederschiöld (m)